

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas Sayısı : 2025/91

Karar Sayısı : 2025/82

Karar Tarihi : 27/3/2025

R.G. Tarih - Sayı : Tebliğ edildi.

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN: Antalya 12. Aile Mahkemesi

İTİRAZIN KONUSU: 22/11/2001 tarihli ve 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun 175. maddesinin birinci fıkrasında yer alan "...*süresiz olarak*..." ibaresinin Anayasa'nın 2., 10., 20., 35. ve 41. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptaline karar verilmesi talebidir.

OLAY: Yoksulluk nafakasının artırılması ve kaldırılması talepleriyle açılan dava ve karşı davada itiraz konusu kuralın Anayasa'ya aykırı olduğu kanısına varan Mahkeme, iptali için başvurmuştur.

I. İPTALİ İSTENEN VE İLGİLİ GÖRÜLEN KANUN HÜKÜMLERİ

A. İptali İstenen Kanun Hükmü

Kanun'un itiraz konusu kuralın da yer aldığı 175. maddesi şöyledir:

"2. Yoksulluk nafakası

*Madde 175- Boşanma yüzünden yoksulluğa düşecek taraf, kusuru daha ağır olmamak koşuluyla geçimi için diğer taraftan malî gücü oranında **süresiz olarak** nafaka isteyebilir.*

Nafaka yükümlüsünün kusuru aranmaz."

B. İlgili Görülen Kanun Hükmü

Kanun'un 176. maddesi şöyledir:

"3. Tazminat ve nafakanın ödenme biçimi

Madde 176- Maddî tazminat ve yoksulluk nafakasının toptan veya durumun gereklerine göre irat biçiminde ödenmesine karar verilebilir.

Manevî tazminatın irat biçiminde ödenmesine karar verilemez.

İrat biçiminde ödenmesine karar verilen maddî tazminat veya nafaka, alacaklı tarafın yeniden evlenmesi ya da taraflardan birinin ölümü hâlinde kendiliğinden kalkar; alacaklı tarafın evlenme olmaksızın fiilen evliymiş gibi yaşaması, yoksulluğunun ortadan kalkması ya da haysiyetsiz hayat sürmesi hâlinde mahkeme kararıyla kaldırılır.

Tarafların malî durumlarının değişmesi veya hakkaniyetin gerektirdiği hâllerde iradın artırılması veya azaltılmasına karar verilebilir.

Hâkim, istem hâlinde, irat biçiminde ödenmesine karar verilen maddî tazminat veya nafakanın gelecek yıllarda tarafların sosyal ve ekonomik durumlarına göre ne miktarda ödeneceğini karara bağlayabilir."

II. İLK İNCELEME

1. Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü hükümleri uyarınca yapılan ilk inceleme toplantısında başvuru kararı ve ekleri, Raportör Muhammed Nuri ÖZGÜR tarafından hazırlanan ilk inceleme raporu, itiraz konusu ve ilgili görülen kanun hükümleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

2. Anayasa'nın 152. ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 40. maddelerine göre bir davaya bakmakta olan mahkeme, bu dava sebebiyle uygulanacak bir kanunun veya Cumhurbaşkanlığı kararnamesinin hükümlerini Anayasa'ya aykırı görmesi veya taraflardan birinin ileri sürdüğü aykırılık iddiasının ciddi olduğu kanısına varması durumunda bu hükümlerin iptalleri için Anayasa Mahkemesine başvurmaya yetkilidir. Ancak anılan maddeler uyarınca bir mahkemenin Anayasa Mahkemesine başvurabilmesi için elinde yöntemince açılmış ve mahkemenin görev alanına giren bir davanın bulunması, iptali talep edilen kuralın da o davada uygulanacak olması gerekir. Uygulanacak kural ise bakılmakta olan davanın değişik evrelerinde ortaya çıkan sorunların çözümünde veya davayı sonuçlandırmada olumlu ya da olumsuz yönde etki yapacak nitelikte kurallardır.

3. İtiraz yoluna başvuran Mahkeme 4721 sayılı Kanun'un 175. maddesinin birinci fıkrasında yer alan "...süresiz olarak..." ibaresinin iptalini talep etmiştir. Anılan fıkra boşanma yüzünden yoksulluğa düşecek tarafın kusuru daha ağır olmamak koşuluyla geçimi için diğer taraftan malî gücü oranında süresiz olarak nafaka isteyebileceği belirtilmiştir.

4. Söz konusu Kanun'un 176. maddesinin birinci fıkrasına göre ise maddi tazminat ve yoksulluk nafakasının toptan veya durumun gereklerine göre irat biçiminde ödenmesine karar verilebilir. Anılan maddenin üçüncü fıkrasında da irat biçiminde ödenmesine karar verilen maddi tazminat veya nafakanın alacaklı tarafın yeniden evlenmesi ya da taraflardan birinin ölümü hâlinde kendiliğinden kalkacağı; alacaklı tarafın evlenme olmaksızın fiilen evliymiş gibi yaşaması, yoksulluğunun ortadan kalkması ya da haysiyetsiz hayat sürmesi hâlinde mahkeme kararıyla kaldırılacağı öngörülmüştür. Maddenin dördüncü fıkrasında ise tarafların mali durumlarının değişmesi veya hakkaniyetin gerektirdiği hâllerde iradın artırılmasına veya azaltılmasına karar verilebileceği hüküm altına alınmıştır.

5. İtiraz yoluna başvuran Mahkemede bakılmakta olan davanın konusu Kanun'un 176. maddesinin dördüncü fıkrası gereğince asıl dava olarak ileri sürülen yoksulluk nafakasının artırılması talebi ile anılan maddenin üçüncü fıkrası gereğince karşı dava olarak ileri sürülen söz konusu nafakanın kaldırılması talebine ilişkindir. İtiraz konusu kuralın da yer aldığı 175. maddenin ise boşanma davası ya da 178. maddeye göre bir yıllık süre içinde bağımsız olarak açılacak bir yoksulluk nafakası davasında uygulanabileceği açıktır. Başka bir ifadeyle 175. maddeye göre yoksulluk nafakasına süresiz olarak hükmedilmesi ancak boşanma davası ya da bağımsız olarak açılan yoksulluk nafakası talepli bir davayla mümkün olacaktır. Bu itibarla bakılmakta olan davanın konusu gözetildiğinde itiraz konusu kuralın bu davada uygulanma imkânı bulunmamaktadır.

6. Açıklanan nedenle kuralın itiraz başvurusunda bulunan Mahkemenin bakmakta olduğu davada uygulanma imkânı bulunmadığından başvurunun Mahkemenin yetkisizliği nedeniyle reddi gerekir.

III. HÜKÜM

22/11/2001 tarihli ve 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun 175. maddesinin birinci fıkrasında yer alan "...süresiz olarak..." ibaresinin itiraz başvurusunda bulunan Mahkemenin

Esas Sayısı : 2025/91

Karar Sayısı : 2025/82

bakmakta olduğu davada uygulanma imkânı bulunmadığından başvurunun Mahkemenin yetkisizliğı nedeniyle REDDİNE 27/3/2025 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan
Kadir ÖZKAYA

Başkanvekili
Hasan Tahsin GÖKCAN

Başkanvekili
Basri BAĞCI

Üye
Engin YILDIRIM

Üye
Rıdvan GÜLEÇ

Üye
Recai AKYEL

Üye
Yusuf Şevki HAKYEMEZ

Üye
Yıldız SEFERİNOĞLU

Üye
Selahaddin MENTEŞ

Üye
İrfan FİDAN

Üye
Kenan YAŞAR

Üye
Muhterem İNCE

Üye
Yılmaz AKÇİL

Üye
Ömer ÇINAR

Üye
Metin KIRATLI